

Yttrande

2025-06-23

Dnr: 1-457/2025

Rektor

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

**Yttrande över promemorian – Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9)
U2025/00797**

Karolinska Institutet (KI) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemorian – Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (DS 2025:9). KI överlämnar härmed yttrandet.

Yttrandet har utarbetats av professor Lisa Thorell vid Institutionen för klinisk neurovetenskap och professor Ulrika Ådén vid Institutionen för kvinnors och barns hälsa.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor Annika Östman Wernerson i närvaro av universitetsdirektör Veronika Sundström efter föredragning av samordnare Sara Sigsjö. Närvarande var även Medicinska Föreningens ordförande Patrik Blomberg

Annika Östman Wernerson

Sara Sigsjö

Bilaga

Yttrande

BILAGA

Karolinska Institutets yttrande över "Ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet (Ds 2025:9)". Vårt dnr 1-457/2025, ert dnr U2025/00797

Det finns relativt lite forskning om vilka effekter som mobilförbud i skolan har och den forskning som finns är sällan av god kvalitet, då det är svårt att bedriva randomiserade-kontrollerade studier inom skolan. I stället för att randomisera skolor till att antingen införa eller inte införa mobilförbud, har de flesta studier därför valt att;

- 1) Studera erfarenheter från lärare eller eleverna själva, eller
- 2) Jämföra skolor som själva valt att införa ett mobilförbud med skolor som valt att inte göra detta.

Utifrån vår kunskap saknas studier som undersökt effekterna över längre tid utan effekterna har studerats under en relativt kort tidsperiod och först efter att man genomfört ett mobilförbud. Det är alltså svårt att hitta en bra empiriskt grund till att införa (eller inte införa) ett nationellt mobilförbud i skolan.

Den forskning som finns sammanfattas i en översikt av Campbell och kollegor (2024). De fann positiva effekter på elevers skolprestationer (betyg eller kunskapstest) i fyra av sju studier samtidigt som dem i de tre övriga studierna inte fann några signifikanta effekter. Resultaten visade även att den positiva effekten var störst för elever som hade problem i skolan eller som kom från hem med låg socioekonomisk status. Avseende inläring (effekter av att mobiltelefoner används i klassrummet som en hjälp för inläringen) visade i stort sett samtliga studier att såväl lärare, elever som föräldrar ansåg att mobiltelefoner i skolan påverkar inläringen negativt, främst på grund av att de utgör en distraktion vid skolarbete. Ett visst stöd fanns dock för att positiva effekter kan urskönjas när mobiltelefoner används som kompletterande sökverktyg i undervisningssyfte när till exempel internetuppkopplingen på skolans datorer var bristfällig.

Gällande effekter på elevers skolprestationer är det vår tolkning att dessa troligen kommer att bli relativt begränsade av ett nationellt mobilförbud i Sverige. Detta på grund av att de flesta grundskolor redan nu inte tillåter mobiler på lektionstid. Ett nationellt förbud kommer därför främst att minska tiden som eleverna spenderar på sina mobiler under rasterna. På sikt skulle detta kunna ha små indirekta effekter på skolprestationer genom att minskad mobilanvändning kan öka elevernas psykiska hälsa och välmående. För vissa elever kan minskad mobilanvändning på rasterna också leda till ökad aktivitetsnivå på rasterna, vilket i sin tur skulle kunna påverka koncentrationsförmågan på lektionerna positivt. I våra egna studier (ännu opublicerade data) rapporterar även rektorer att ett mobilförbud gör att närvaron ökar i skolan, framför allt under skoldagens sista lektioner, i och med att eleverna inte vill lämna skolan utan sin mobil. Ett nationellt förbud skulle därför eventuellt kunna påverka skolprestationerna för vissa elever, men man ska inte förvänta sig några större effekter på elevpopulationen i allmänhet. Det är i stället de positiva effekterna på elevernas psykiska hälsa och välmående (se nedan) som har potential att påverkas mest av ett mobilförbud.

Avseende kopplingen mellan mobilförbud och psykisk hälsa står det i Campbells översikt att två av sex studier fann signifikanta positiva effekter och ingen studie fann negativa effekter. Eventuellt stämmer det inte då en stor norsk studie ingår och där dras slutsatsen att "banning smartphones significantly decreases the health care take-up for psychological symptoms and diseases among girls" (Abrahamson et al. 2024). Även den stora norska studien fann alltså stöd för minskad psykisk ohälsa efter mobilförbud, men endast för flickor.

Slutligen visade fem av sju studier minskad internetmobbing vid mobilförbud. De två övriga studier visade i stället små negativa effekter. Författarna förklarar dock denna effekt enligt följande: "One possible explanation may be because schools enforcing strict mobile phone rules were promoting a punitive environment for

students, thereby reinforcing a negative school climate that has been found to be related to higher cyberbullying incidences.” Det är alltså oklart om det verkligen var själva mobilförbudet som stod för den svaga negativa effekten i dessa studier.

Gällande effekternas omfattning så bör man vid ett eventuellt införande av mobilförbud vara medveten om att effekterna troligen är små på populationsnivå, men att det kan variera mellan olika elevgrupper. Flera av studierna i Campbells översikt tyder, exempelvis, på att effekterna är större för de elever som har svårigheter (d.v.s. de elever som kommer från hem med låg socioekonomisk status eller de som har svårt att klara av skolan). Effekten verkar också vara större för flickor, vilket troligen har att göra med att flickor både använder sociala medier mer än pojkar och att de exponeras mer för olämpligt innehåll (t.ex. osunda kroppsideal etc).

Avseende negativa effekter så finns det mycket lite som utifrån ett utvecklingspsykologiskt perspektiv tyder på att ett mobilförbud skulle få negativa effekter. Det bör även påpekas att ett mobilförbud i skolan kan sända viktiga signaler till föräldrar att fundera över sina barns mobilanvändning och därmed utgöra en viktig del av implementeringen av de nya rekommendationerna för skärmtid (max 2–3 timmar för tonåringar) som Folkhälsomyndigheten nyligen infört.

Sammanfattningsvis så finns det alltför lite forskning inom området för att säkert veta vilka effekter ett mobilförbud i skolan skulle kunna få. Vissa av de studier som finns (som i många fall tyvärr är av låg kvalitet) pekar dock på positiva effekter både vad gäller psykisk hälsa och eventuellt även skolprestationer. Slutligen finns inget som tyder på att ett mobilförbud skulle få negativa effekter om det genomförs såsom finns beskrivet (d.v.s. med undantag för vissa barn där det finns särskilda skäl och behov). Slutsatsen blir därför att fördelarna överväger nackdelarna och att KI stödjer förslaget om ett nationellt mobilförbud i de obligatoriska skolformerna.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign